

Μιράντα Ξαφά Senior Scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI) & μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της ΔΡΑΣΗΣ

Οι προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας

Η σημερινή κυβέρνηση κληροδοτεί στην επόμενη τέσσερις πιθανές εστίες αποσταθεροποίησης

08/01/2019, Huffingtonpost.gr

GOPIXA VIA GETTY IMAGES

Στο κατώφλι της νέας χρονιάς, οι προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας διαγράφονται αρνητικές. Οι επενδύσεις μειώνονται, οι τραπεζικοί δείκτες καταρρέουν, το διεθνές περιβάλλον χειροτερεύει, και η χώρα παραμένει εκτός αγορών. Όλες οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η απαισιοδοξία κυριαρχεί στην Ελληνική οικονομία. **Το μόνο θετικό στοιχείο** είναι η προοπτική εκλογής νέας κυβέρνησης, φιλικής προς την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ προσπαθεί να προσελκύσει επενδύσεις ενώ ταυτόχρονα τις μπλοκάρει. Στο εξωτερικό δηλώνει ότι η οικονομία γύρισε σελίδα, επικαλούμενη την «καθαρή έξοδο» από τα μνημόνια, ενώ στο εσωτερικό συντάσσεται με τον αναχρονιστικό συνδικαλισμό, μοιράζει **«κοινωνικά μερίσματα»** και υπόσχεται ανάσχεση των επίπονων μέτρων το ταχύτερο δυνατόν. **Σκουριές** και **Ελληνικό** κάνουν τεράστια ζημιά στην εικόνα της χώρας ως επενδυτικό προορισμό. **Με ένα φορολογικό καθεστώς δυσβάσταχτο** και εχθρικό προς την επιχειρηματικότητα, με περιορισμένη αναπτυξιακή προοπτική, με ιδεοληψίες που ακυρώνουν επενδύσεις και μπλοκάρουν ιδιωτικοποιήσεις, με τις συνθήκες διωγμού που έχουν βιώσει σχεδόν όλοι οι ξένοι όμιλοι που επένδυσαν στην χώρα, **η Ελλάδα δεν είναι σε θέση να προσελκύσει επενδύσεις** πέρα από τις καφετέριες και τα σουβλατζιδικά που ανοίγουν σωρηδόν. Οι επιχειρήσεις μεταναστεύουν, οι επαγγελματίες κλείνουν τα βιβλία τους και οι νέοι επιστήμονες ξενιτεύονται.

Παρά τις εκκλήσεις των εταίρων, **οι ιδιωτικοποιήσεις και οι διαρθρωτικές αλλαγές δεν προχωρούν ενόψει εκλογών**. Η έλλειψη έντονα θετικής αναπτυξιακής προοπτικής και γρήγορης αναβάθμισης της Ελλάδας στην επενδυτική βαθμίδα καθιστούν απαγορευτικό το κόστος δανεισμού της χώρας και περιορίζουν την δυνατότητα προσέλκυσης επενδύσεων. **Στο αρνητικό κλίμα συμβάλλουν οι αναταράξεις στις διεθνείς αγορές και η ανησυχία για το ενδεχόμενο ανατροπής μεταρρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν στη διάρκεια των τριών προγραμμάτων σταθεροποίησης.**

Για να βελτιωθεί το κλίμα απαιτείται αποφασιστική και έμπρακτη στροφή της πολιτικής προς την μείωση της φορολογίας και πάταξη της χαοτικής γραφειοκρατίας που αποτρέπει τις επενδύσεις και αναπαράγει τη διαφθορά. Όμως αντί να στηρίξει την επιχειρηματικότητα, η κυβέρνηση ασχολείται με την ψηφοθηρία. Στο τέλος της θητείας της σχεδιάζει τις προσλήψεις της επόμενης τριετίας αντί να ετοιμάζεται για την κρίσιμη αξιολόγηση του Φεβρουαρίου που θα κρίνει την επιστροφή των κερδών του Ευρωσυστήματος από ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου. **Σε περίπτωση μη τήρησης των δεσμεύσεων στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας, η αξιολόγηση θα είναι αρνητική** και οι συνέπειες για την προοπτική πρόσβασης στις αγορές οδυνηρές. Μία χώρα που αδυνατεί να εξυπηρετεί τις χρηματοδοτικές της ανάγκες αμιγώς με ιδιωτικά κεφάλαια δεν εμπνέει εμπιστοσύνη. **Όσο η κυβέρνηση αναλίσκει το «μαξιλάρι» ρευστών διαθεσίμων που διαθέτει χωρίς πρόσβαση στις αγορές, τόσο θα πλησιάζει στο κατώφλι νέας κρίσης.**

Πέρα από την επενδυτική απραξία, **η σημερινή κυβέρνηση κληροδοτεί στην επόμενη τέσσερις πιθανές εστίες αποσταθεροποίησης:**

- **Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια** παραμένουν σχεδόν στο ήμισυ του συνόλου των τραπεζικών δανείων, περιορίζοντας σημαντικά την δυνατότητα των τραπεζών να προσφέρουν νέες πιστώσεις και δεσμεύοντας κεφάλαια σε μη αποδοτικές χρήσεις. Οι μετοχές των τραπεζών έχουν χάσει το 98% της αξίας τους από την ημέρα που η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας τον Ιανουάριο 2015 μέχρι σήμερα. Η απαξίωση των τραπεζών οφείλεται τόσο στους δαίμονες που έσπειρε η κυβέρνηση ως αντιπολίτευση και ως κυβέρνηση το πρώτο εξάμηνο του 2015 (κίνημα «δεν πληρώνω», «σεισάχθεια», μαζικές αναλήψεις καταθέσεων, capital controls), όσο και σε καθυστερήσεις στην προσπάθεια εξυγίανσης των τραπεζών (ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, εξωδικαστική ρύθμιση οφειλών, πτωχευτικό δίκαιο). **Υπάρχουν προτάσεις** στο τραπέζι για συστημικές λύσεις που θα επιτρέψουν την ταχεία αποκλιμάκωση των κόκκινων δανείων, τις οποίες η κυβέρνηση θα πρέπει να προωθήσει επειγόντως.
- **Δικαστικές αποφάσεις που εκκρεμούν** μπορούν να ανατρέψουν μέτρα που έχουν ψηφιστεί από τη Βουλή, θέτοντας σε κίνδυνο τους δημοσιονομικούς στόχους και τη βιωσιμότητα του χρέους. Οι δημοσιονομικές εξελίξεις ουσιαστικά υπαγορεύονται από τις αποφάσεις των δικαστηρίων για την συνταγματικότητα των μνημονιακών περικοπών σε μισθούς και συντάξεις. Πρόσφατη δικαστική απόφαση έκρινε αντισυνταγματικές τις περικοπές των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας σε δημοσίους υπαλλήλους που ψηφίστηκαν το 2012. Αν η ολομέλεια του ΣτΕ οριστικοποιήσει αυτή την απόφαση, το κόστος για τον προϋπολογισμό θα είναι της τάξης των 800 εκ. το χρόνο. Ακόμη μεγαλύτερο θα είναι το κόστος από ενδεχόμενη επιστροφή αναδρομικών στους συνταξιούχους που υπέστησαν περικοπές το 2012. Συνολικά το κόστος μπορεί να ξεπεράσει τα 10δισ ευρώ, ποσό μη διαχειρίσιμο με αντισταθμιστικά μέτρα.
- **Οι πέντε υπερχρεωμένες ΔΕΚΟ** (ΛΑΡΚΟ, ΕΛΤΑ, ΟΣΕ, ΕΑΒ, ΕΒΖ) –εμβληματικές περιπτώσεις της πελατειακής διαχείρισης της εξουσίας που οδήγησε στην κρίση– βρίσκονται σήμερα σε αδιέξοδο, καθώς η κυβέρνηση επιχείρησε να δώσει βραχυπρόθεσμες λύσεις με ρυθμίσεις χρεών, χωρίς να επιλύει την ουσία του προβλήματος που είναι η ζημιογόνος λειτουργία τους. Στις 31/12/15 οι συνολικές υποχρεώσεις της ΛΑΡΚΟ ανέρχονταν 481 εκ, εκ των οποίων πάνω από 300εκ ήταν χρέη προς τη ΔΕΗ. Έκτοτε η εταιρία δεν έχει δημοσιεύσει ισολογισμούς. Τα ΕΛΤΑ χρωστούν επίσης στη ΔΕΗ, καθώς παρακρατούσαν παράνομα τις εξοφλήσεις λογαριασμών ΔΕΗ. Ο ΟΣΕ βρίσκεται σε αντιπαράθεση με την ιδιωτικοποιημένη ΤΡΑΙΝΟΣΕ που παραπονείται για την κατάσταση των υποδομών. Η ΕΒΖ είναι στα πρόθυρα να κλείσει, με την κυβέρνηση να υπόσχεται πάντως «προσυνταξιοδοτικά πακέτα» στους εργαζόμενους άνω των 57 και μετατάξεις στους υπολοίπους, σε αντιδιαστολή με τον ιδιωτικό τομέα όπου δεν υφίσταται παρόμοια προνομιακή μεταχείριση.
- **Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του δημοσίου** προς ιδιώτες προμηθευτές, φορολογούμενους, εν αναμονή συνταξιούχους, και τράπεζες ανέρχονται σε αρκετά δισεκατομμύρια. Με βάση τα επίσημα στοιχεία, που δεν περιλαμβάνουν το σύνολο των υποχρεώσεων, το Δημόσιο χρωστούσε σε ιδιώτες 2.6δισ ευρώ στο τέλος Οκτωβρίου, κατά παρέκκλιση της συμφωνίας με τους θεσμούς που προέβλεπε εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων στο τέλος του προγράμματος τον Αύγουστο. **Ο τρόπος με τον οποίο θα αντιμετωπιστούν όλες οι παραπάνω προκλήσεις θα κρίνει κατά πόσο θα μειωθεί η αβεβαιότητα**, θα επιταχυνθεί η ανάκαμψη και θα ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Η αποφασιστική αντιμετώπιση των προκλήσεων αποτελεί προϋπόθεση για την διατηρήσιμη επιστροφή του Ελληνικού Δημοσίου στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, που θα σηματοδοτήσει την οριστική έξοδο από την κρίση.

* Η Μιράντα Ξαφά είναι senior scholar στο Centre for International Governance Innovation (CIGI) και μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ).